

www.poznan.ksm.org.pl

Informacja dla Zastępowego:

Masz przed sobą prawie gotowy konspekt. Dlaczego "prawie"? Gotowy on będzie tylko wtedy, gdy się do niego dobrze przygotujesz. Musisz przejść przez to spotkanie samodzielnie i rozwiązać wszystkie swoje wątpliwości (jeżeli takowe masz) poprzez wcześniejsze zgłębienie tematu, wyszukanie tych informacji, które Cię nurtują i które wydają Ci się potrzebne. Raz przeczytany konspekt nie jest gwarancją udanego spotkania. Pamiętaj, że aby Pan Bóg mógł przez Ciebie działać musi mieć jakieś podstawy, bazę w postaci Twojego przygotowania.

Powodzenia KSMowiczu!

Stworzenie świata

Cel spotkania: Poznanie katolickiej nauki na temat stworzenia świata.

Materiały: plastelina, markery, papier, Pismo Świąte (najlepiej dla każdego uczestnika),

załącznik 1, 2, 3.

Teksty z załączników warto wydrukować dla każdego uczestnika spotkania, a co najmniej jeden egzemplarz na parę. Warto przygotować sobie pytania pomocnicze, które ułatwią wywiązanie się dyskusji, np. „Czy uważasz, że świat jest ciągle stwarzany?”.

Przebieg spotkania:

1. Modlitwa na rozpoczęcie

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, by to spotkanie było dla nas pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

2. Widzieć

Na rozruch lepimy z plasteliny świat - kulę ziemską, ludzi, zwierzęta, rośliny, przyrodę - co nam przyjdzie do głowy. Nasze dzieło ustawmy w takim miejscu (najlepiej na papierze albo innej podkładce, żeby nie zabrudzić stołu), żeby było widoczne przez całe spotkanie.

W kolejnej części spotkania przybliżamy uczestnikom spotkania różne poglądy na tematykę stworzenia świata - ogólne pojęcie o co chodzi (Tekst 1.) oraz przykładowe teorie (Tekst 2. + obrazek). Przed rozdaniem tekstów uczestnikom warto spróbować zapytać uczestników czy znają jakieś teorie albo mity o stworzeniu świata. Powinni mieć jakąś wiedzę na ten temat ze szkoły -

choćby z mitologii greckiej. Wszystkie pomysły (w odpowiedzi na powyższe pytanie) oraz komentarze do tekstów zapisujemy na papierze.

UWAGA!

Bardzo ważne jest, żeby prowadzący spotkanie zapoznał się z tekstami przed spotkaniem, a jeśli są one dla niego niewystarczające - trochę poczytać na ten temat. Żeby mieć ogólne rozeznanie. To pomaga w prowadzeniu spotkania.

Tekst 1.

Stworzenie świata – w filozofii oraz teologii pojęcie określające akt, w którym Bóg, najwyższa istota transcendentna, praprzyczyna, arché, powołuje do istnienia materię, przestrzeń i czas.

W podstawowych systemach filozoficznych świat został stworzony lub zaistniał za przyczyną odpowiednio:

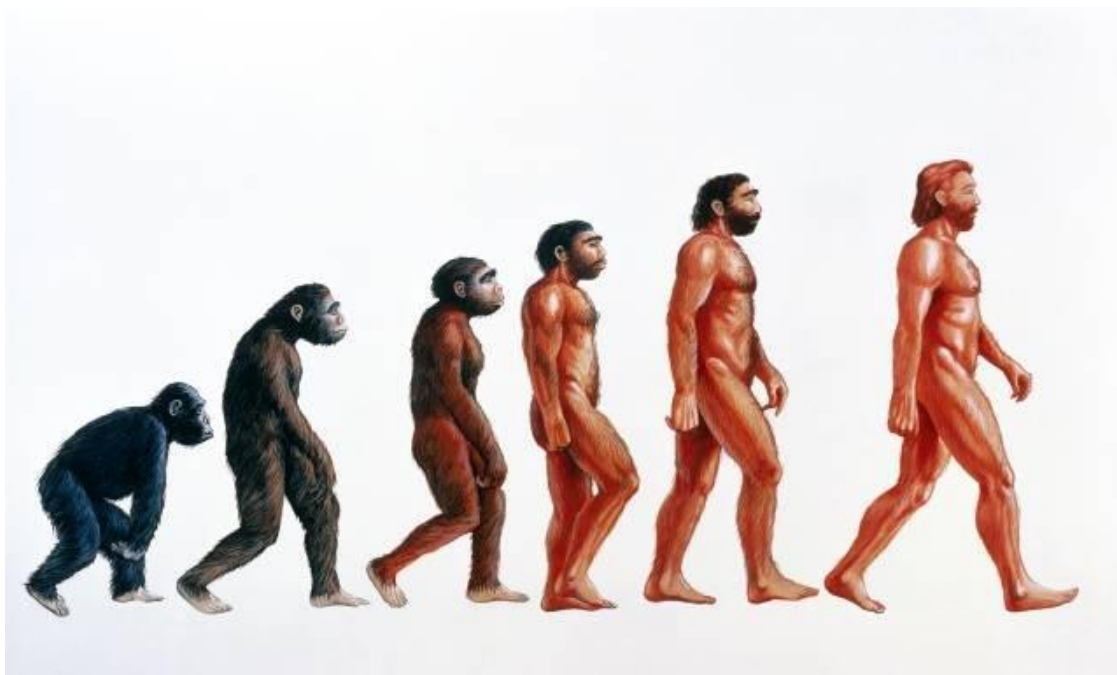
- *Budowniczy świata - Platon*
- *Pierwsza przyczyna - Arystoteles*
- *Bóg Ojciec - chrześcijaństwo, judaizm*
- *Allah - islam*

Idea stworzenia świata jest obecna we wszystkich religiach i jest pochodną wiary we wszechmoc i odwieczność bóstwa. Religijne opisy stworzenia świata, choć mogą posługiwać się słownictwem zbliżonym do języka filozoficznego, to jednak znaczenie religijne zazwyczaj jest różne od filozoficznych. Z tego powodu w religiach funkcjonuje często mityczny opis stworzenia będący jednocześnie nośnikiem zasad teologicznych.

Tekst 2.

Teoria ewolucji:

*teoria naukowa opisująca mechanizmy procesu ewolucji. Jedną z teorii ewolucji jest na przykład syntetyczna teoria ewolucji nazywana także neodarwinizmem, która wywodzi się od teorii zaproponowanej przez Karola Darwina w książce *O powstawaniu gatunków* i niezależnie przez Alfreda R. Wallace'a, włączając późniejsze odkrycia (głównie z dziedziny genetyki i ekologii). Teorie ewolucji, mimo różnic w opisywaniu mechanizmów procesu ewolucji biologicznej, przyjmują proces ewolucji za fakt.*

3. Oceniać

Oceniamy zjawisko (stworzenie świata) z perspektywy Kościoła Katolickiego. W związku z tym - katolicka wersja stworzenia świata:

Tekst 3.

Rdz 1, 1-31; Rdz 2, 1-7;

1 Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. 2 Ziemia zaś była bezładem i pustkowiem: ciemność była nad powierzchnią bezmiaru wód, a Duch² Boży unosił się nad wodami.

3 Wtedy Bóg rzekł: «Niechaj się stanie światłość!» I stała się światłość. 4 Bóg widząc, że światłość jest dobra, oddzielił ją od ciemności. 5 I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność nazwał nocą. I tak upłynął wieczór i poranek - dzień pierwszy.

6 A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstanie sklepienie w środku wód i niechaj ono oddzieli jedne wody od drugich!» 7 Uczyniwszy to sklepienie, Bóg oddzielił wody pod sklepieniem od wód ponad sklepieniem; a gdy tak się stało, 8 Bóg nazwał to sklepienie niebem. I tak upłynął wieczór i poranek - dzień drugi.

9 A potem Bóg rzekł: «Niechaj zbiorą się wody spod nieba w jedno miejsce i niech się ukáže powierzchnia sucha!» A gdy tak się stało, 10 Bóg nazwał tę suchą powierzchnię ziemią, a zbiorowisko wód nazwał morzem. Bóg widząc, że były dobre, 11 rzekł: «Niechaj ziemia wyda rośliny zielone: trawy dające nasiona, drzewa owocowe rodzące na ziemi według swego gatunku owoce, w których są nasiona». I stało się tak. 12 Ziemia wydała rośliny zielone: trawę dającą nasienie według swego gatunku i drzewa rodzące owoce, w których było nasienie według ich gatunków. A Bóg widział, że były dobre.

13 I tak upłynął wieczór i poranek - dzień trzeci.

14 A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstaną ciała niebieskie, świecące na sklepieniu nieba, aby oddzielały dzień od nocy, aby wyznaczały pory roku, dni i lata; 15 aby były ciałami jaśniejącymi na sklepieniu nieba i aby świeciły nad ziemią». I stało się tak. 16 Bóg uczynił dwa duże ciała jaśniejące: większe, aby rządziło dniem, i mniejsze, aby rządziło nocą, oraz gwiazdy. 17 I umieścił je Bóg na sklepieniu nieba, aby świeciły nad ziemią; 18 aby rządziły dniem i nocą i oddzielały światłość od ciemności. A widział Bóg, że były dobre.

19 I tak upłynął wieczór i poranek - dzień czwarty.

20 Potem Bóg rzekł: «Niechaj się zaroją wody od roju istot żywych, a ptactwo niechaj lata nad ziemią, pod sklepieniem nieba!» 21 Tak stworzył Bóg wielkie potwory morskie i wszelkiego rodzaju pływające istoty żywe, którymi zarożyły się wody, oraz wszelkie ptactwo skrzydlate różnego rodzaju. Bóg widząc, że były dobre, 22 pobłogosławił je tymi słowami: «Bądźcie płodne i mnożcie się, abyście zapełniały wody morskie, a ptactwo niechaj się rozmnaża na ziemi».

23 I tak upłynął wieczór i poranek - dzień piąty.

24 Potem Bóg rzekł: «Niechaj ziemia wyda istoty żywe różnego rodzaju: bydło, zwierzęta pełzające i dzikie zwierzęta według ich rodzajów!» I stało się tak. 25 Bóg uczynił różne rodzaje dzikich zwierząt, bydła i wszelkich zwierząt pełzających po ziemi. I widział Bóg, że były dobre.

26 ³A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyrmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!»

27 Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz,
na obraz Boży go stworzył:
stworzył męzczyznę i niewiastę.

28 Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi». 29 I rzekł Bóg: «Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. 30 A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się porusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona». I stało się tak. 31 A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre.

I tak upłynął wieczór i poranek - dzień szósty.

1 W ten sposób zostały ukończone niebo i ziemia oraz wszystkie jej zastępy [stworzeń].

2 A gdy Bóg ukończył w dniu szóstym swe dzieło, nad którym pracował, odpoczął¹ dnia siódmego po całym swym trudzie, jaki podjął. 3 Wtedy Bóg pobłogosławił ów siódmy dzień i uczynił go świętym; w tym bowiem dniu odpoczął po całej swej pracy, którą wykonał stwarzając.

4 Oto są dzieje początków po stworzeniu nieba i ziemi.

Drugi opis stworzenia człowieka

Gdy Pan Bóg uczynił ziemię i niebo, 5 nie było jeszcze żadnego krzewu polnego na ziemi, ani

żadna trawa polna jeszcze nie wzeszła - bo Pan Bóg nie zsyłał deszczu na ziemię i nie było człowieka, który by uprawiał ziemię 6 i rów kopał w ziemi, aby w ten sposób nawadniać całą powierzchnię gleby - 7 wtedy to Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą.

Po przeczytaniu tekstu zbieramy komentarze od uczestników. Takie pierwsze wrażenie po przeczytaniu tekstów.

Mając przed sobą arkusz, na którym wypisane są inne "sposoby" stworzenia świata (z części "widzieć" spotkania) oraz to, co ulepiłszy z plasteliny zastanówmy się co wyróżnia tekst biblijny od innych poglądów na stworzenie świata. Tutaj także może pojawić się pytanie (a jeśli się nie pojawi, to należy je zadać) **czy obraz stworzenia świata z Księgi Rodzaju klóci się np. z teorią ewolucji**. Odpowiedź brzmi: niekoniecznie! Opowieść biblijną odczytujemy jako obraz (jak przypowieść), nie dosłownie. 7 dni może być tylko symboliczne - każdy dzień mógł trwać tak naprawdę tysiące, a nawet miliony lat. Biblia jest księgą objawioną, która podaje nam prawdy wiary, w tym zaś aspekcie - niekoniecznie fakty naukowe! Musimy umieć odczytać ten fragment! Niemożliwe przecież, żeby Pan Bóg stworzył tylko Adama i Ewę (tylko dwoje ludzi). Jak miałby się potem rozmnażać?

Przykładowe argumenty (wypisujemy na kolejnym arkuszu papieru):

- źródło - Pismo Święte,
- stworzenie przez Boga,
- opis siedmiodniowy,
- stworzenie człowieka z zamysłem,
- **na obraz i podobieństwo Boga**
- stworzenie w raju! Człowiek stworzony szczęśliwym!

W czasie wypisywania jest miejsce na zastanowienie się nad tekstem 3. Ważny aspekt, który należy poruszyć, to stworzenie na obraz i podobieństwo Boga. Na ten temat kilka fragmentów (niekoniecznie dla wszystkich uczestników, wystarczy dla prowadzącego, aby przeczytać grupie - nie ma potrzeby, żeby czytać całość. Niech prowadzący wybierze fragment odpowiednio do zastępu):

„Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył, stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1,27). To, co uderza w tym zdaniu, to trzykrotne użycie czasownika „stworzył” (bará). Zdaje się ono świadczyć o szczególnej doniosłości tego aktu stwórczego, o szczególnej jego „intensywności”. Na to samo też zdaje się wskazywać fakt, że — o ile przy zakończeniu każdego dnia stworzenia Bóg „widział, że było dobre” (por. Rdz 1,3.10.12.18.21.25) — po stworzeniu człowieka w dniu szóstym „widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre” (Rdz 1,31).

Po stworzeniu człowieka mężczyzną i niewiastą, Stwórca im błogosławił, mówiąc: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście

panowali nad rybami [...], nad ptactwem [...] i nad wszystkimi zwierzętami” (Rdz 1,28). Stworzenie na obraz Boga stanowi podstawę panowania nad innymi stworzeniami w świecie widzialnym, które zostały powołane do istnienia ze względu na człowieka i „dla niego”. To panowanie, o jakim mowa w Księdze Rodzaju 1,28, ma być udziałem wszystkich ludzi, którym mężczyzna i kobieta dadzą życie. Mówi o tym również opis jahwistyczny (Rdz 2,24), do którego jeszcze powrócimy. Przekazując życie swojemu potomstwu, mężczyzna i kobieta pozwalają mu dziedziczyć „obraz Boży”, który stał się udziałem człowieka w akcie stworzenia w sposób nieodwracalny.

W ten sposób też człowiek staje się szczególną chwałą Stwórcy w świecie stworzonym. Jest on chwałą Stwórcy przez sam fakt, że został stworzony na Jego obraz, a zwłaszcza przez to, że ma dostęp do prawdziwego poznania żywego Boga. W tym znajduje swoją podstawę szczególna wartość ludzkiego życia, a także wszystkie prawa człowieka (tak bardzo dziś uwydatniane).

Poprzez stworzenie na obraz Boży człowiek jest równocześnie wezwany do tego, aby stał się wśród stworzeń widzialnego świata wyrazicielem chwały Boga, ponieważ słowem Jego chwały. Tutaj nauka o człowieku zawarta na pierwszych stronicach Biblii (Rdz 1) spotyka się z nowotestamentowym objawieniem prawdy o Chrystusie jako Słowie przedwiecznym, które jest „obrazem Boga niewidzialnego”, a zarazem „Pierworodnym wobec każdego stworzenia” (Kol 1,15). Człowiek stworzony na obraz Boga zostaje, według planu Bożego, w sposób szczególny odniesiony do Słowa, Przedwiecznego obrazu Ojca, które w pełni czasów stanie się ciałem. Adam — pisze św. Paweł — „jest typem Tego, który miał przyjść” (Rz 5,14). Albowiem Bóg — Stwórca „tych, których od wieków poznał, tych też przeznaczył na to, by stali się na wzór obrazu Jego Syna, aby On był pierworodnym między wielu braćmi” (Rz 8,29).

Obraz i podobieństwo to także wymiar duchowy człowieka, a więc dusza. Bóg jest istotą duchową, niecielesną. Dusza w człowieku jest tzw. "bożą iskrą", "bożą cząstką", tym, co pozwala nam na więź z Panem Bogiem.

Podsumowanie

Zróbmy krótkie podsumowanie spotkania (można według własnego zamysłu albo przeczytać niniejszy tekst): nie ma jawnej sprzeczności między stworzeniem świata i człowieka według Biblii oraz według nauki. Opis biblijny ma na celu ukazać przede wszystkim naturę ludzką, więź z Bogiem (obraz i podobieństwo), posłannictwo człowieka. Nie jest to naukowe wyjaśnienie tego, jak świat powstał fizycznie czy chemicznie.

4. Działać

Podobnie jak Bóg stworzył świat i ludzi, tak my każdego dnia tworzymy swój świat i wpływamy na swoje życie. Niech każdy na karteczce napisze, w jaki sposób przez najbliższy miesiąc chce stworzyć swój świat - wśród najbliższych z rodziny, koleżanek i kolegów w szkole, wśród przyjaciół na podwórku. Niech to będą konkretne czynności/postawy/wydarzenia,

www.poznan.ksm.org.pl

żeby na kolejnym spotkaniu formacyjnym (za miesiąc) można było zweryfikować wywiązanie się z tego postanowienia.

5. Modlitwa na zakończenie

Jezu, jesteś w łodzi mego życia. Jesteś moim Bogiem, zachwycam się Tobą i uwielbiam Cię. Tylko Ty jesteś Święty, tylko Ty jesteś Panem. Wierzę w Ciebie i z ufnością oddaję się do Twej dyspozycji. Opowiadam się za Twoją miłością i Twoim miłosierdziem. Z Tobą i Twą Matką mówię w zdrowiu i w chorobie, w powodzeniu i w porażce, w radości i w smutku, w życiu i w śmierci, teraz i w wieczności, niech wypełnia się we mnie Twoja wola. Jezu, byłem często niezdecydowany kiedy chodziło o czynienie dobra często postępowałem raczej według mojej woli, aniżeli Twojej. I byłem głęboko zraniony. Uzdrów mnie z moich niewierności i z oporu jaki stawiam, kiedy nie rozumiem woli Ojca. Maryjo, wyjednaj mi łaskę mocnego postanowienia. Pomóż mi w nim wytrwać, abym go nigdy nie odwołał.

Załącznik 1.

Stworzenie świata – w filozofii oraz teologii pojęcie określające akt, w którym Bóg, najwyższa istota transcendentna, praprzyczyna, arché, powołuje do istnienia materię, przestrzeń i czas.

W podstawowych systemach filozoficznych świat został stworzony lub zaistniał za przyczyną odpowiednio:

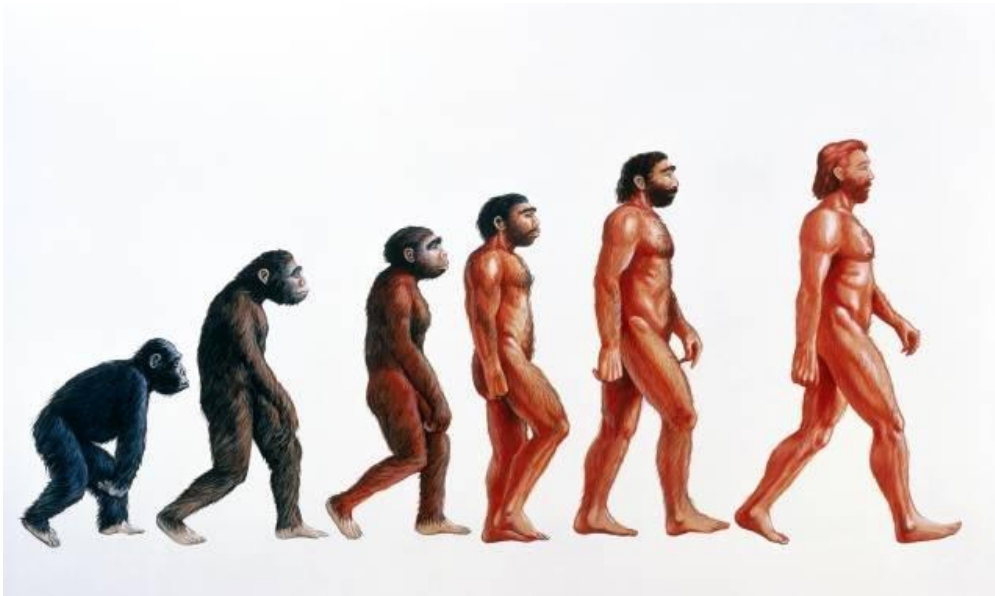
- Budowniczy świata - Platon
- Pierwsza przyczyna - Arystoteles
- Bóg Ojciec - chrześcijaństwo, judaizm
- Allah – islam

Idea stworzenia świata jest obecna we wszystkich religiach i jest pochodną wiary we wszechmoc i odwieczność bóstwa. Religijne opisy stworzenia świata, choć mogą posługiwać się słownictwem zbliżonym do języka filozoficznego, to jednak znaczenie religijne zazwyczaj jest różne od filozoficznych. Z tego powodu w religiach funkcjonuje często mityczny opis stworzenia będący jednocześnie nośnikiem zasad teologicznych.

Załącznik 2.

Teoria ewolucji:

teoria naukowa opisująca mechanizmy procesu ewolucji. Jedną z teorii ewolucji jest na przykład syntetyczna teoria ewolucji nazywana także neodarwinizmem, która wywodzi się od teorii zaproponowanej przez Karola Darwina w książce *O powstawaniu gatunków* i niezależnie przez Alfreda R. Wallace'a, włączając późniejsze odkrycia (głównie z dziedziny genetyki i ekologii). Teorie ewolucji, mimo różnic w opisywaniu mechanizmów procesu ewolucji biologicznej, przyjmują proces ewolucji za fakt.

Załącznik 3.

Rdz 1, 1-31; Rdz 2, 1-7;

1 Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. 2 Ziemia zaś była bezładem i pustkowiem: ciemność była nad powierzchnią bezmiarów wód, a Duch² Boży unosił się nad wodami.

3 Wtedy Bóg rzekł: «Niechaj się stanie światłość!» I stała się światłość. 4 Bóg widząc, że światłość jest dobra, oddzielił ją od ciemności. 5 I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność nazwał nocą. I tak upłynął wieczór i poranek - dzień pierwszy.

6 A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstanie sklepienie w środku wód i niechaj ono oddzieli jedne wody od drugich!» 7 Uczyniwszy to sklepienie, Bóg oddzielił wody pod sklepieniem od wód ponad sklepieniem; a gdy tak się stało, 8 Bóg nazwał to sklepienie niebem.

I tak upłynął wieczór i poranek - dzień drugi.

9 A potem Bóg rzekł: «Niechaj zbiorą się wody spod nieba w jedno miejsce i niech się ukáže powierzchnia sucha!» A gdy tak się stało, 10 Bóg nazwał tę suchą powierzchnię ziemią, a zbiorowisko wód nazwał morzem. Bóg widząc, że były dobre, 11 rzekł: «Niechaj ziemia wyda rośliny zielone: trawy dające nasiona, drzewa owocowe rodzące na ziemi według swego gatunku owoce, w których są nasiona». I stało się tak. 12 Ziemia wydała rośliny zielone: trawę dającą nasienie według swego gatunku i drzewa rodzące owoce, w których było nasienie według ich gatunków. A Bóg widział, że były dobre.

13 I tak upłynął wieczór i poranek - dzień trzeci.

14 A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstaną ciała niebieskie, świecące na sklepieniu nieba, aby oddzielały dzień od nocy, aby wyznaczały pory roku, dni i lata; 15 aby były ciałami jaśniejszymi na sklepieniu nieba i aby świeciły nad ziemią». I stało się tak. 16 Bóg uczynił dwa duże ciała jaśniejsze: większe, aby rządziło dniem, i mniejsze, aby rządziło nocą, oraz gwiazdy. 17 I umieścił je Bóg na sklepieniu nieba, aby świeciły nad ziemią; 18 aby rządziły dniem i nocą i oddzielały światłość od ciemności. A widział Bóg, że były dobre.

19 I tak upłynął wieczór i poranek - dzień czwarty.

20 Potem Bóg rzekł: «Niechaj się zaroją wody od roju istot żywych, a ptactwo niechaj lata nad ziemią, pod sklepieniem nieba!» 21 Tak stworzył Bóg wielkie potwory morskie i wszelkiego rodzaju pływające istoty żywe, którymi zarożyły się wody, oraz wszelkie ptactwo skrzydlate różnego rodzaju. Bóg widząc, że były dobre, 22 pobłogosławił je tymi słowami: «Bądźcie płodne i mnożcie się, abyście zapełniały wody morskie, a ptactwo niechaj się rozmnaża na ziemi».

23 I tak upłynął wieczór i poranek - dzień piąty.

24 Potem Bóg rzekł: «Niechaj ziemia wyda istoty żywe różnego rodzaju: bydło, zwierzęta pełzające i dzikie zwierzęta według ich rodzajów!» I stało się tak. 25 Bóg uczynił różne rodzaje dzikich zwierząt, bydła i wszelkich zwierząt pełzających po ziemi. I widział Bóg, że były dobre. 26³A wreszcie rzekł Bóg:

«Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!»

27 Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz,

na obraz Boży go stworzył:

stworzył męczyznę i niewiastę.

28 Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi». 29 I rzekł Bóg: «Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. 30 A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się porusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona». I stało się tak. 31 A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre.

I tak upłynął wieczór i poranek - dzień szósty.

1 W ten sposób zostały ukończone niebo i ziemia oraz wszystkie jej zastępy [stworzeń].

2 A gdy Bóg ukończył w dniu szóstym swe dzieło, nad którym pracował, odpoczął¹ dnia siódmego po całym swym trudzie, jaki podjął. 3 Wtedy Bóg pobłogosławił ów siódmy dzień i uczynił go świętym; w tym bowiem dniu odpoczął po całej swej pracy, którą wykonał stwarzając.

4 Oto są dzieje początków po stworzeniu nieba i ziemi.

Drugi opis stworzenia człowieka

Gdy Pan Bóg uczynił ziemię i niebo, 5 nie było jeszcze żadnego krzewu polnego na ziemi, ani żadna trawa polna jeszcze nie weszła - bo Pan Bóg nie zsyłał deszczu na ziemię i nie było człowieka, który by uprawiał ziemię 6 i rów kopał w ziemi, aby w ten sposób nawadniać całą powierzchnię gleby - 7 wtedy to Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą.